

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Навчально-науковий інститут культури і мистецтв

«Затверджую»

Голова приймальної комісії
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С. Макаренка

Ю.О. Лянной

«15» березня 2021 р.

Програма вступного випробування до аспірантури
зі спеціальності 025 Музичне мистецтво

Розглянута на засіданні
приймальної комісії
«15» березня 2021 року
Протокол № 7

Суми 2021

Програма вступного випробування до аспірантури
зі спеціальності 025 Музичне мистецтво

Програма розглянута на засіданні кафедри образотворчого мистецтва, теорії, історії
музики та художньої культури

Протокол № 8 від «17» лютого 2021 р.

Завідувач кафедри _____ _____ О.К. Зав'ялова

Затверджено вченою радою НН Інституту культури і мистецтв

Протокол № 7 від «25» лютого 2021 р.

Голова вченої ради _____ _____ О.А. Устименко-Косоріч

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного випробування до аспірантури розроблена на основі вимог, які ставляться перед сучасною національною освітою з урахуванням завдань вивчення музичного мистецтва. Програма базується на освітньо-професійній програмі та освітньо-кваліфікаційній характеристиці підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістр (галузь знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 025 Музичне мистецтво), навчальних програмах дисциплін циклу професійної підготовки.

До участі у вступному випробуванні допускаються особи, які завершили навчання та здобули диплом магістра/спеціаліста галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 025 Музичне мистецтво та галузі знань 0202 Мистецтво спеціальності 8.02020401 та 7.020204 Музичне мистецтво.

Мета вступного випробування полягає у виявленні рівню знань абітурієнтів щодо еволюції музичного мистецтва та музично-історичних процесів ХХ-ХХІ ст., логікою жанрово-стильових перетворень, обізнаності із теоретичної розробкою цих питань, а також з національними, регіональними типами музичної культури та їх функціонуванні у світовому просторі.

Під час випробування абітурієнти повинні **знати:**

- основні закономірності розвитку музичного мистецтва в історико-культурному контексті;
- типи музичних культур та їх функціонування у світовому просторі;
- особливості розвитку музичного мистецтва на сучасному етапі;
- основоположні наукові концепції, теоретичну базу музикознавчих досліджень та сучасні проблеми мистецтвознавства;
- філософські аспекти пізнання закономірностей наукової і художньої творчості.

вміти:

- критично аналізувати та інтерпретувати матеріали з історії, теорії музики та музичного виконавства;
- застосовувати методологічні підходи (історико-культурологічний, системний, компаративний, музикознавчий та ін.) до аналізу творів, науково-методичних джерел, жанрово-стильових процесів у розвитку музичного мистецтва;

- усвідомлювати еволюцію стильових тенденцій музичного мистецтва у процесі загального художнього розвитку;
- орієнтуватися в сучасних явищах музичної культури;
- критично мислити та сприймати пропонований матеріал.

Загальна характеристика програми вступного випробування

Програма вступного випробування включає:

1. Перелік розділів і тем.
2. Список літератури для підготовки до іспиту.
3. Критерії оцінювання знань, умінь та навичок.

Форма проведення – усний іспит.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Еволюція музичного мистецтва у контексті стильових змін. Основні епохи, напрямки, стилі розвитку музичного мистецтва від античності й дотепер. Взаємопов'язаність і взаємозалежність стильових змін, пошуків нових форм і засобів музичного відтворення із еволюцією музичного мислення.

Тема 2. Здобутки музичного мистецтва докласичного періоду. Поява багатоголосся. Винахід лінійної нотації Гвідо Аретинським. Затвердження метризованої ритміки (Перотин Великий, Г. де Машо). Основні принципи поліфонічного викладення. Поліфонія суворого письма (Г. Дюфаї, Й. Окегем, Дж.П. Палестрина, О. Лассо, К. Дж. ді Веноза та ін.).

Тема 3. Гомофонно-гармонічний стиль як новий принцип музичного мислення XVII-XVIII ст. Винахід монодії на противагу поліфонічному типу викладення та функціональний розподіл звуковисотного простору (мелодія – гармонічне заповнення – бас). Диференціація музичного тканини затвердила новий образ світу та нове художнє мислення, в якому панувала індивідуальність (мелодія). Відкриття класичного оркестрового письма та класичного типу симфонії.

Тема 4. Музичний романтизм: зміст, образи, засоби музичного висловлювання, формоутворення. Основні ознаки романтизму в музиці. Розробка нових жанрів: пісні, інструментальної мініатюри, програмної музики. Тяжіння до вільного висловлювання, поступової трансформації образів, наскрізного розвитку. Поява вільних та змішаних форм (балада, фантазія, рапсодія, поема тощо).

Тема 5. Виконавські школи романтизму та їх вплив на музичну творчість доби.

Віртуозні традиції Н. Паганіні, Ф. Ліста, Ф. Шопена та їх відображення в композиторській творчості. Г. Берліоз – засновник сучасного симфонічного оркестру. Реформа стилю *bel canto* у вокальному виконавстві. Концерт – як «титульний» жанр романтичного світовідчуття.

Тема 6. Шляхи оновлення музичного мистецтва в першій половині ХХ ст.

Радикальне оновлення синтаксичного рівню творів (ладові звукоряди, акордика, метр, ритм, фактура, тематизм). Відкриття нових принципів композиції (12-тоновий серійний метод А. Шонберга, система тропів Дж. Хауера, теорія синтетакордів М. Рославця, чвертьтоновість Ч. Айвза, Хаби, Вишнеградського, лади обмеженої транспозиції О. Мессіана тощо). Новітні техніки композиції: алеаторика, сонористика, мінімалізм та ін.

Тема 7. Музичний авангард другої половини ХХ ст.: пошуки і здобутки.

Поліфонізм світовідчуття обумовлює оновлення музично-виражальних засобів. Жодна епоха не порівнюється із сучасністю за розмахом пошуків, експериментальною гостротою. Інноваційні підходи та нові композиторські технології ХХ – початку ХХІ ст. проявляються передусім у засобах виконання. У музичну творчість проникають елементи театру чи ритуального дійства, інструментальне музикування доповнюється аудіо або відеорядом тощо. Стирається грань між композиторською та виконавською творчістю, музична мова набуває поліпараметровості, а параметри виходять за межі їх класичного розуміння. Основною сферою авангардної творчості стала електронна музика. Провідним типом музичного мислення стає ідея східної філософії («єдине дао»), позбавлена традиційної для європейської музики конфліктності.

Тема 8. Стильовий синтез як провідний принцип сучасної музичної творчості.

У музичному мистецтві ХХ ст. співіснування та взаємодія новітніх тенденцій і традиційних форм досягло краю. Провідним принципом композиторської творчості стала полістилістика, завдяки чому здійснювався тотальний синтез сучасного та історичного. У межах одного композиторського стилю, а то й одного твору можуть сполучатись авангард і ретро. На створення нових синкретичних жанрів значною мірою вплинуло розгортання глобалізаційних явищ.

Тема 9. Структура музичного жанру та жанрові моделі сьогодення.

Відмова від канонізованих форм і жанрів, перевага творів синтетичного типу – камерна симфонія для солістів з оркестром, вокально-інструментальний цикл з його різновидами, циклічні

структури типу «музика для складу ...» тощо. Поступовий відхід від загальноновживаних засобів, розмивання звичних жанрових меж та виникнення нових, де експериментальні установки знаходять граничне вираження. Типовою ознакою є пародіювання старого, зокрема традиційних сталих жанрів. Характерна тенденція розростання жанру, створення наджанрів та жанрових мікстів (сполучення симфонії з ораторією або кантатою чи вокальним циклом, перетворення музично-сценічних структур типу симфонії-балету, опери-балету тощо).

Тема 10. Шляхи розвитку музичного театру в ХХ ст. Початок ХХ ст. в оперному та балетному жанрі – час пошуків та експериментів, свідомий відхід від традиційної музичної та гармонічної мови, звернення до «жорстоких» сюжетів, вибір незвичайних засобів висловлювання тощо. Експресіонізм музично-сценічних опусів Р. Штрауса. Антиромантична спрямованість оперних вистав нововіденців. Неокласицизм в оперній та балетній творчості (Р. Штраус, І. Стравинський, Ф. Бузоні, Дж.Ф. Маліп'єро). Розвиток національних традицій в опері та балетному мистецтві ХХ ст. (І. Стравинський, Б. Барток, З. Кодай, Д. Мійо, М. де Фалья, Дж. Гершвін, Р. Воан-Вільямс та ін.). Експериментальні пошуки в операх К. Орфа, Ф. Пуленка, Б. Бріттена, авангардні прояви в оперній творчості К. Штокгаузена та П.М. Девіса, еротичні мотиви оперних творів А. Гинастери, Г.В. Генце. Опера та балет в СРСР. Новітні тенденції оперного та балетного мистецтва другої половини ХХ ст. (рок-опера, рок-балет опера-балет, радіо і телеопера тощо).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії
90 – 100	A	відмінно	Абітурієнт володіє фундаментальними знаннями в галузі історії, теорії музики та музичного виконавства. Має глибоке усвідомлення щодо жанрово-стильових трансформацій музичного мистецтва певних періодів. Здатен до систематизації та узагальнення матеріалу, вільно володіє навичками аналізу широкого спектру музичних явищ.
82 - 89	B	добре	Абітурієнт володіє тематичним матеріалом у повному обсязі. Здатен до критичного аналізу та інтерпретації історії, теорії музики та музичного виконавства. Вміє використовувати набуті знання і здібності у практичних завданнях (аналіз, синтез, систематизація). Демонструє повноту знань з

			тенденцій розвитку музичного мистецтва сучасності.
74 - 81	C		Абітурієнт володіє значним обсягом спеціальної інформації та міцними музично-теоретичними знаннями. Однак не завжди обґрунтовано доводить свою думку щодо музичних явищ, допускає фактологічні та термінологічні неточності, які може самостійно виправити.
64 - 73	D	задовільно	Абітурієнт виявляє достатнє засвоєння матеріалу, але допускає неточності під час характеристики певних явищ, стильових процесів, використанні спеціальної музичної термінології тощо, які не завжди може самостійно виправити.
60 - 63	E		Абітурієнт володіє основними знаннями з питань історії, теорії музики та музичного виконавства, але припускає неточності у використанні спеціальних знань, що вимагає зауважень чи коригувань з боку комісії.
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Рівень володіння абітурієнтом музично-теоретичними знаннями вище за початковий, однак відсутня логіка історичного розвитку, не має усвідомлення щодо жанрово-стильових процесів еволюції музичного мистецтва, допускаються інші суттєві помилки під час відповіді.
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Абітурієнт володіє незначною частиною тематичного матеріалу зі спеціальних питань, демонструє недостатню сформованість практичних навичок під час музичних завдань, припускається грубих помилок.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адорно В. Антон фон Веберн // Сов. музыка. 1988, № 7.
2. Арановский М. Музыкальный текст – структура и свойства. – М.: Композитор, 1998. – 343 с.
3. Арановский М. Структура музыкального жанра и современная ситуация в музыке // Музыкальный современник: Сб. ст. Вып. 6. – М.: Сов. композитор, 1987. – С. 5-44.
4. Арнонкур Н. Музыка языком звуков. Путь к новому пониманию музыки. – Пер. по изданию: Nicolaus Harnoncourt, “Musik als Klangrede. Wege zu einem neuen Musikverständnis”. – 192 с.
5. Асафьев Б.В. Музыкальная форма как процесс. Кн. 1 и 2 / Ред., вст. ст. и коммент. Е.М.Орловой. - Л.: Музгиз, 1963. - 379 с.
6. Асафьев Б. О музыке XX века. – Л.: Музыка, 1982. – 200 с.
7. Байер К. Репетитивная музыка // Советская музыка. – 1991. - № 1. – С. 106-111.
8. Берегова О.М. Тенденції постмодернізму в камерних творах українських композиторів 80-90-х р. XX ст.: Автореф. дис... канд. мист-ва: 17.00.03. – К.: НМАУ, 2000. - 20 с.
9. Беседы с Альфредом Шнитке. Сост. А.В. Ивашкин. — М., 1994.
10. Болашвили К. К проблеме организации пространственно-временного континуума у Лигети («Apparitions», «Atmospheres», «Lontano») // Дьердь Лигети. Личность и творчество. – М., 1993. – С. 56-75.
11. Буцко Ю. Витольд Лютославский. Заметки о технике инструментальной композиции // Сов. музыка. – 1972. - № 8ю – С. 1-19.
12. Веберн А. Лекции о музыке. Письма / А. Веберн. – М. : Музыка, 1975.
13. Вопросы музыкального стиля: Сб. ст. / Сост. М.Г. Арановский. – Л.: ЛГИТМИК, 1978. – 176 с., нот., ил.
14. Гаккель Л. Фортепианная музыка XX века: Очерки / Л. Гаккель. – Л. : Сов. композитор, 1990. – 228 с.
15. Герасимова-Персидская Н.А. Выход к новым принципам пространственно-временной организации музыки в переломные эпохи // Музыкальное мышление: Сущность. Категории. Аспекты исследования: Сб. статей / Сост. Л.И. Дыс.- К.: Муз. Україна, 1989. - С. 54-63.
16. Гончар С.Ф. Семантична спрямованість оновлення деяких традиційних форм (На прикладі творчості М. Скорика і А. Шнітке) // Українське музикознавство. Вип. 26. – К.: Муз. Україна, 1991. – С. 155-168.
17. Горюхина Н.А. Эволюция сонатной формы. - К.: Музична Україна, 1970. - 318 с.
18. Григорьева Г. Стилевые проблемы русской советской музыки второй половины XX века. – М.: Сов. композ, 1989. – 208 с.
19. Денисов Э. Современная музыка и проблемы эволюции композиторской техники. М.: Сов. композитор, 1986. – 207 с., нот.
20. Драч І. Композитор Віталій Губаренко: формула індивідуальності: Монографія. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2002. – 228 с.
21. Друскин М.С. Игорь Стравинский: Личность, творчество, взгляды: Исследование. – 3-е изд. – Л.: Сов. композ., 1982. – 208 с.
22. Друскин М. О западноевропейской музыке XX века. М.: Сов. композ., 1973. – 271 с.
23. Жабинский К., Зенкин К. Музыка в пространстве культуры: Музыка, 1989. – 303 с.
24. Житомирский Д.В., Леонтьева О.Т., Мяло К.Г. Западный музыкальный авангард после второй мировой войны. – М.: Музыка, 1989. – 302 с.
25. Зинькевич Е. Симфонические гиперболы. О музыке Евгения Станковича // Зеленая лампа: Науч. прилож. «Регулярный сад» № 1. – Сумы, 1999. - 251 с.

26. Золозова Т. Инструментальная музыка послевоенной Франции (1945- 1970): Исследование. – К.: Муз. Украина, 1989. – 216 с.
27. Кириллина Л.В. Классический стиль в музыке XVIII - начала XIX веков: Самосознание эпохи и музыкальная практика. - М.: Госконсерватория, 1996. - 192 с.
28. Ковнацкая Л.Г. Английская музыка XX века: Истоки и этапы развития: Очерки. – М. : Сов. композ., 1986. – 216 с., ил.
29. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX века / Цтирад Когоутек. Пер. с чешского К.Н. Иванова; Общ. ред. и коммент. Ю.Н. Рагса и Ю.Н. Холопова; Вст. ст. К.Н. Иванова, Ю.Н. Рагса, Ю.Н. Холопова. – М.: Музыка, 1976. – 368 с.
30. Когут Г. Микротоновая музыка / Геннадий Когут.– К.: Наукова думка, 2005.– 264 с.
31. Кокорева Л. Язык символизма - поэтический и музыкальный. От «Пеллеаса» к «Воццеку» / Л. Кокорева // Муз. академия. - 2002. - №4. - С. 143-151.
32. Коменда О. Творчість М. Рославця в контексті становлення музичного модернізму / Коменда Ольга Іванівна. – Автореф. дис ... канд. мист-ва. – К.: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2004. – 19 с.
33. Кон Й. Пьер Булез как теоретик // Кризис буржуазной культуры и музыка. – Вып. 4. – М.: Музыка, 1983. – С. 162-196.
34. Кон Й. О. теоретической концепции Янниса Ксенакиса // Кризис буржуазной культуры и музыка. – Вып. 3. – М.: Музыка, 1976. – С. 106-143.
35. Кудряшов Ю. Ладовые системы европейской музыки XX в. – М.: Композитор, 2001. – 216 с.
36. Курбатская С. Серийная музыка: вопросы истории, теории, эстетики. – М.: Композитор, 1996.
37. Курт Э. Романтическая гармония и ее кризис в «Тристане» Вагнера. — М., 1975.
38. Куцова Е.В. Інноваційні процеси в музичному мистецтві: Навч. пос. для студентів і магістрантів. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2007. – 124 с.
39. Лигети Д. Превращения музыкальной формы // Дьердь Лигети. Личность и творчество. – М.: Композитор, 1993. – С. 167-189.
40. Лобанова М. Музыкальный стиль и жанр: История и современность. – М.: Сов. композ., 1990. – 312 с.
41. Макаренко Г. Музыка і філософія: Шопенгауер, Вагнер, Ніцше: Монографія. – К.: Факт, 2004. – 150 с.
42. Маркова О. Неосимволизм музыки XXI ст. та виконавське музикознавство // Наук. вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип. 58. Виконавське музикознавство. Кн. 12. / Ред.-упор. М. Давидов, В. Сумарокова. – К.: НМАУ, 2006. – С. 59-66.
43. Медушевский В. К проблеме сущности, эволюции и типологии музыкальных стилей // Муз. современник. – Вып. 5. – М.: Сов. композитор, 1984. – С. 5-17.
44. Мизитова А., Иванова И. Фрагменты творчества Валентина Библика: Монографические очерки. – Х., 2006. – 126 с., портр.
45. Михайлов А. Музыка в истории культуры. — М., 1998.
46. Михайлов М. Стиль в музыке: Исследование. – Л.: Музыка, 1981. – 264 с., нот.
47. Михайлов М. Этюды о стиле в музыке: Статьи и фрагменты. / Сост., ред. и примеч. А. Вульфсона; Вст. ст. М. Арановского. – Л.: Музыка, 1990. – 288 с., нот.
48. Музыка XX века: Очерки: В 2-х ч. – Ч. 2. Кн. 3. – М.: Музыка, 1980. – 589 с.
49. Муха А.И. Процесс композиторского творчества. – К.: Музична Україна, 1979. – 272 с.
50. Назайкинский Е. Логика музыкальной композиции. — М., 1982.
51. Назайкинский Е.В. Стиль и жанр в музыке: Уч. пос. для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – 248 с, нот.

- 52.Нестьев И. Из истории русского музыкального авангарда // Советская музыка. – 1991. - № 1. – С. 75-86.
- 53.Онеггер А. О музыкальном искусстве / А. О. Онеггер. - Л.: Музыка, 1985.
- 54.Павлишин С. Арнольд Шенберг: Монография. – М.: Композитор, 2001. – 480 с.
- 55.Павлишин С. Музыка ХХ століття: Навч. пос. – Львів: БаК, 2005. – 232 с.
- 56.Пауль Хиндемит: Сб. ст. и иссл. – М.: Сов. композ., 1979. – 422 с.
- 57.Поспелов П. Минимализм и репетитивная музыка // Музыкальная академия. – 1992, № 4. – С. 74-82.
- 58.Прицкер М. Сто лет музыкального авангарда // Музыкальная жизнь. – 1990. - № 3. – С. 12-13.
- 59.Проблемы традиций и новаторства в современной музыке: Сб. ст. / Сост. А.М. Гольцман. – М.: Сов. композитор, 1982. – 232 с.
- 60.Пясковский И.К. К проблеме историко-стилевой эволюции музыкального мышления // Музыкальное мышление: сущность, категории, аспекты исследования: Сб. ст. / Сост. Л.И. Дыс. – К.: Муз. Україна, 1989. – С. 141-152.
- 61.Раабен Л. Еще раз о неоклассицизме // История и современность: Сб. статей / Сост. и ред. А. Климовицкого, Л. Ковнацкой, М. Сабининой. - Л.: Сов. композ., 1981. – С. 196-214.
- 62.Раппопорт Л. Витольд Лютославский. – М.: Музыка, 1976. 136 с., ил., нот.
- 63.Скребков С.С. Художественные принципы музыкальных стилей / Под ред. В.В. Протопопова. - М.: Музыка, 1973. - 448 с.
- 64.Смирнов В. Возникновение неоклассицизма и неоклассицизм И. Стравинского // Кризис буржуазной культуры и музыка. Сб. ст. Вып. 2. / Редкол.: А.А. Гозенпуд, В.В. Смирнов, Л.Н. Раабен. – М.: Музыка, 1973.- С. 139-169.
- 65.Смирнов В. Зарождение экспрессионизма в музыке // Кризис буржуазной культуры и музыка. Сб. ст. / Редкол.: А.А. Гозенпуд, В.В. Смирнов, Л.Н. Раабен. – М.: Музыка, 1972. – С. 244-264.
- 66.Соколов А.С. Музыкальные композиции ХХ века: Диалектика творчества. – М.: Музыка, 1992. – 228 с.
- 67.Тараканов М. Замысел композитора и пути его воплощения // Психология процессов художественного творчества. – Л.: Наука, 1980. – С. 127-138.
- 68.Тукова І.Г. Проблема жанрового діалогу музичних культур: західноєвропейське бароко і українська музика другої пол. ХХ ст. / Теоретичні та практичні питання культурології: Зб. наук. ст. Вип. 2. – Запоріжжя: ЗДУ, 1999. – С. 16-25.
- 69.Филенко Г. Французская музыка первой половины ХХ века: Очерки. – Л.: Музыка, 1983. - 231 с.
- 70.Хентова С. Д.Д. Шостакович. Жизнь и творчество: в 2-х кн. Книга 2. – Л.: Сов. композитор, 1986.– 624 с.
- 71.Холопова В. Путь к центру. Композитор Р. Щедрин. – М.: Композитор, 2000
- 72.Холопова В., Чигарева Е. Альфред Шнитке. Очерк жизни и творчества. – М.: Композитор, 1990.
- 73.Холопова В., Рестаньо Э. София Губайдулина. – М.: Композитор, 1996. – 360 с.
- 74.Холопова В.Н., Холопов Ю.Н. Антон Веберн. Жизнь и творчество. – М.: Советский композитор, 1984. – 318 с.
- 75.Холопова В. Формы музыкальных произведений. 2-е изд., испр. – СПб.: Лань, 2001.
- 76.Холопов Ю., Ценова В. Эдисон Денисов. – М.: Композитор, 1993.
- 77.Цуккерман В.А. Музыкальные жанры и основы музыкальных форм. – М.: Музыка, 1982. – 159 с.
- 78.Чаплыгина М.А. Музыкально-теоретическая система К. Штокхаузена. – М., 1990.

79. Чинаев В. Русские давидсбюндлеры: музыкальный авангард: история и современность // Музыкальная жизнь. – 1990. - № 10. – С. 4-6.
80. Шевляков Е.Г. Музыкальный неоклассицизм XX века. – М.: Вузовская книга, 2004.
81. Шнеерсон Г. Французская музыка XX века / Г. Шнеерсон. - М., Музыка, 1970.
82. Шнитке А. На пути к воплощению новой идеи // проблемы традиций и новаторства в современной музыке. – М.: Сов. композитор, 1982. – С. 104-107.
83. Шульгин Д.И. Теоретические основы современной гармонии. – М.: Эфинтех, 1994. – 376 с.
84. Юдкін-Ріпун І.М. Неостильові тенденції сонатно-симфонічного циклу в німецькій та українській музиці другої половини XX ст. // Українсько-німецькі музичні зв'язки минулого і сьогодення: Зб. ст. – К.: Центрмузінформ, 1998. – С. 77-86.
85. Ямпольский И. М. Никколо Паганини. Жизнь и творчество. - М.: Музыка, 1968.
86. Ярустовский Б.М. Игорь Стравинский. – Л.: Музыка, 1982. – 264 с.

Інформаційні ресурси

1. http://window.edu.ru/catalog/?p_rubr=2.2.80.1.8
2. <http://cbs7cao.ru/libraries/14.html>
3. <http://lib-notes.orpheusmusic.ru>
4. <http://rutracker.org/forum/viewforum.php?f=409>
5. http://www.kholopov.ru/dl_rus.html
6. <http://www.opentextnn.ru/music/>
7. <http://www.conservatory.ru/node/521>
8. <http://ufaart.ru/nauka/lib-ufaart/>
9. <http://www.21israel-music.com/index.htm>
10. <http://journal-otmroo.ru/node/7>
11. http://www.twirpx.com/library/#category_197
12. <http://classic-online.ru/ru/composers/%C0>
13. [http:// intoclassics.net/](http://intoclassics.net/)